

Fra: "ikke-svar@epost.svar.regjeringen.no" <ikke-svar@epost.svar.regjeringen.no>
Sendt: tirsdag 12. mars 2024 19:51:45
Til: "FD Postmottak" <Postmottak@fd.dep.no>
Emne: Svar fra Stopp NATO på Høringsbrev - Forslag om endring av tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid - via regjeringen.no
Categories: Grønn kategori

24/326 - Svar fra Stopp NATO på Høringsbrev - Forslag om endring av tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid - via regjeringen.no

Vårt saksnummer: 24/326

Sak: Høringsbrev - Forslag om endring av tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid

Levert: 03/12/2024 18:51:44

Svarstype: Med merknader

Gruppering av høringsinstanser: Annen frivillig organisasjon

Avsender: Stopp NATO

Kontaktperson: Geir Hem

Kontakt e-post: kontakt@stoppnato.no

Til Forsvarsdepartementet

12. mars. 2024

Høringssvar til forslag om endring av tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid.

Fra organisasjonen Stopp NATO, organisasjonsnummer 916 967 810.

Vi viser i sammenhengen til tidligere innsendt høringssvar knyttet til tidligere behandling av tilleggsavtalen datert 06.12.2021 og 25.04.2022.

Vi kan ikke se noen endringer i forhold til tidligere momenter og innsigelser. Disse innsigelsene gjentas derfor som del av dette høringsvaret. Ref

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/forslag-om-gjennomforing-av-tilleggsavtale-om-forsvarssamarbeid-i-norsk-rett-pa-offentlig-horing/id2870734/?uid=fa0690f1-ffff-4244-84af-d18854a8bab4>

Til bakgrunnen og norsk basepolitikk

Vi merker oss ellers at avtaleutvidelsen vurderes som en sak av «særlig stor viktighet» og at det derfor er nødvendig med Stortingets samtykke i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd – også ved utvidelse av antall «omforente områder». Vi noterer at dette grunnlaget ble vedtatt i forbindelse med tidligere behandling. Dette er delvis i tråd med våre innsigelser til den opprinnelige SDCA hvor avtaleteksten opprinnelig viste til at en utvidelse kunne skje administrativt uten politisk behandling. Vi fastholder samtidig at avtalen spesielt med de utvidete områdene må ansees som noe mer enn en samtykkesak etter Grunnloven § 26 annet ledd. Dette belyses mer i avsnittet under om myndighetsoverføring.

Til bakgrunnen for avtaleutvidelsen vises det også denne gangen til et sentralt grunnlag knyttet til å «*ivareta norske interesser og norsk sikkerhet*». Vi har pekt på at avtalen er initiert av USA og deres strategi for å samordne og koordinere sine utenlandske stasjoner/baser. Dette forholdet er sentralt i forhold til ulike tolkninger av omfang og innhold i myndighetsoverføring.

I forrige proposisjon (Prop. 90 S) ble det vist til at «*I rettslig forstand er det rett nok ikke vesentlige forskjeller mellom bestemmelsene om omforente områder og bestemmelser i avtaler som regulerer amerikanske baserettigheter i andre land.*» Dette forholdet henger tydelig sammen med at dette skjer på USAs initiativ.

Dette kan oppfattes som en indirekte innrømmelse om en endring i basepolitikken.

Forsvarskommisjonen uttrykte at «*anbefaler at prinsippene for og praktiseringen av norsk avskrekkings- og beroligelsespolitikk gjøres til gjenstand for en særskilt utredning i lys av endrede sikkerhetspolitiske omgivelser, militære behov og med forankring i norske forsvars-, sikkerhets- og utenrikspolitiske tradisjoner.*» Vi understreker, at nettopp i tider med økt spenning, er det viktig at Norge, med sin

geografiske plassering i nordområdene, har en unik mulighet til å bygge på historiske nasjonale føringer med beroligende tiltak.

Norsk begrensning på basepolitikken, atomvåpen og militære fotavtrykk som kan provosere, kan være en god formel – nettopp i tider med økt spenning og opprustning.

Det legges til grunn tre forhold når det hevdes at basepolitikken ligger fast: a) Det vises til at det står i avtaleteksten at norsk basepolitikk ikke skal endres. b) Regjeringen sier at det legges klare begrensninger for aktiviteter og omfang, og at det skal oppnås enighet ved konsultasjoner. c) Det vises til «tillitsbasert samarbeid med USA».

Ingen av disse forholdene går inn på realiteten i den politiske endringen som finner sted. Vi vil igjen peke på at hva som til enhver tid er norsk basepolitikk, er de militære aktivitetene som Stortinget og regjeringen faktisk aksepterer. Ordlyd i en avtaletekst definerer på ingen måte innholdet i basepolitikken.

Når det gjelder «konsultasjoner» og «tillitsforhold», så må disse vurderes konkret i forhold til behov og prinsipper for nasjonal kontroll og myndighetsutøvelse. Dette er spesielt aktuelt i situasjoner hvor stormakters egen rivalisering og posisjonering lett blir førende.

Flere instanser har vist til at amerikanske styrker og norske myndigheter kan ha ulike syn på på hva som utgjør en sikkerhetstrussel, og hvilke mottiltak som anses akseptable.

Forsvarskommisjonen viste til at alliert tilstedeværelse er *«ikke ubetinget i tråd med norske sikkerhetspolitiske interesser.»*

I forrige runde viste departementet selv til at: *«USA har i forhandlingene understreket at forpliktelsen til å utvise full respekt for norsk suverenitet, norske lover og Norges folkerettslige forpliktelser etter SDCA (avtalen), ikke innebærer at USA er bundet av norsk rett og Norges folkerettslige forpliktelser... Norge må være forberedt på rettslige og politiske innsigelser fra USA dersom spørsmålet om plikten til å følge norske lover og regler settes på spissen.»*

Ad myndighetsoverføring

Vi registrerer at høringsnotatet legger spesielt vekt på en begrunnelse om at den myndighetsoverføringen som skjer er «*lite inngripende*». Vi mener at det er god grunn til å si at myndighetsoverføringen er veldig inngripende.

Høringsnotatet viser til kriterier (ref. Høyesterett) angående myndighetsoverføring: Begrensninger i saksområde; Likeverdig deltakelse; Samfunnsmessige og politiske interesser. Innhold og omfang i avtalen (DCA) i sin helhet burde vurderes mer utdypende i en sånn sammenheng.

Høringsnotatet viser til at USA vil kunne få myndighet til å utføre «*bruk av fysisk makt*» på norsk territorium. Vår Grunnlov forutsetter at slik myndighet i Norge skal utøves av norske statsorganer.

Høringsnotatet legger vekt på at myndighetsoverføringen er veldig geografisk.

Her vil vi spesielt vise til to forhold:

- I avtalen med USA får USA kontroll og fullmakter som knytter seg til transport, forflytninger og opphold i Norge og som gjelder sikkerheten til USAs tilstedeværelse. Det er åpenbare tolkningsmuligheter knyttet til «militære område»-begrensninger i en sånn sammenheng. Myndighetsutøvelse som kan påvirke «daglig aktivitet på militært område» sier i seg selv ikke at all myndighetsutøvelse må skje innenfor et militært avgrenset område. Når det på nytt vises til USAs aktiviteter skal gjennomføres «*med full respekt for norsk suverenitet, norske lover og folkerettslige forpliktelser*», minner vi igjen (ref sitat over) om at «*Norge må være forberedt på rettslige og politiske innsigelser fra USA dersom spørsmålet om plikten til å følge norske lover og regler settes på spissen*».
- Den gjeldende avtalen har en form for avgrensning ved at det nevnes fire konkrete områder. Med en utvidelse på åtte til, kan en vurdere at summen av de geografiske områdene ikke er 'lite begrenset'. Høringsnotatet viser til at baseområdene lar seg avgrense fra sivil ferdsel. Med formuleringer i avtalen, så er det ikke lett å sette klare grenser. Departementet viser selv til problemer

knyttet til «*Setermoen skyte- og øvingsfelt*». Her vises det til områdets størrelse på 152 km², og at det er sivile rettigheter og ferdsel knyttet til bruk av området. Det vises også til at deler av området er reinbeiteområde og brukes til kalving. Det legges til grunn at myndighetsoverføringen til USA kan tilpasses med «*avbøtende tiltak*». Her vises det igjen til at USA forplikter seg til å følge norsk suverenitet og at avtalen viser til at norske myndigheter har hovedansvar for sikkerheten til de som oppholder seg i områdene. Vi oppfatter tydelig at disse reservasjonene – i lys av uenigheter uttrykt i forhandlinger – **ikke kan brukes for å definere en myndighetsoverførsel i denne sammenhengen som «lite inngripende».**

Høringsnotatet viser til at myndighetsutøvelse var et «*ufravikelig krav*» fra USA for å inngå samarbeidsavtalen. Når det nå vises til at det i seg selv betyr at avtalen er av «*samfunnsmessig interesse*», og dette forholdet brukes som begrunnelse for å definere myndighetsoverføring som «*lite inngripende*», så er dette et åpenbart uttrykk for en politisk prioritering - mer enn en innholdsmessig vurdering av lovgrunnlaget.

Departementets argument må åpenbart ses i lys av USAs initiativ og ønsker og styrke som forhandlingsmotpart. Det i seg selv kan gi skremmende perspektiv på framtidige tolkninger, og eventuelle tvister, rundt myndighetsoverføringen. USAs ufravelige krav og ståsted kan tvert imot brukes som argument for at tilleggsavtalen ikke bør godkjennes, og at det ligger i kortene at myndighetsoverføringen er veldig inngripende.

For Stopp NATO, Geir Hem (sign)

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.